Siiraa-Lakk.19

Description

Hikmaa (Ogummaa) Makkaan keessatti waraana banuu irraa of qusachuu keessa jiru fi Nabiyyiin (SAW) ijaarsa keessaa jabeessu irratti xiyyeefachuu

Kutaa darbe mata-duree siiraa jalatti rakkoo fi dararaa Nabiyyii (SAW) fi sahaabota isaanii irra gahee ilaalle turre. Gara waggaa kudhanii Makkaan keessatti haa rakkifamaniyyu malee Muslimoonni Qureeshota irratti waraana hin banne. Gaafa tokko Abdurahmaan ibn Awf fi hiriyoonni isaa gara Nabiyyii (SAW) dhufuun akkana jedhan, â€œYaa Nabiyyii Rabbii! Nuti mushrikoota taanee osoo jirruu jabeenya qabnaa turre. Erga amannee booda immoo xiqqaatota taane.â€• Isaan kan kana jedhaniif iimaana isaanii shakkanii osoo hin taâ€™in mushrikoota isaan rakkisan waraanan ofirraa deebisu barbaadaniiti. Ergasii Nabiyyiin (SAW) akkana jedhan, â€œDhugumatti, ani irra darbuutti ajajame. Kanaafu namootaan wal hin lolinaa.â€•[1] Kana jechuun Rabbiin akka isaaniif irra darbuu fi obsuu na ajaje, kanaafu isaanitti waraana hin baninaa.

Marsaa Makkaa keessatti iccitii Muslimoonni waraanaa irraa dhoowwamu keessa jiru, hunda caalaa Rabbii oltaâ€™aatu beeka. Qorattoonni Islaamaa gariin iccitii kana keessa jiruu itti xinxalluuf yaalanii jiru. Mee xinxalli san keessaa muraasa asitti haa eerru:
1-Jireenya Nabiyyii keessatti marsaan Makkaa, yeroo leenjii fi wanta dhufuuf itti of qopheessaniidha. Leenji keessaa tokko sahaabota Nabiyyii (SAW) rakkoo isaan qunnamuuf akka obsan, fedhii ofii osoo hin taâ€™in ajaja Nabiyyii hordofuu fi of tooâ€™achuu isaan barsiisu fi leenjisuudha.

2-Hawaasa akka Qureesha keessatti jeequmsaan daâ€™waa gochuu irra nagahaan daâ€™waa gochuun buâ€™a-qabeessaa fi faayda guddaa kan qabuudha. Mushrikoonni Qureeshota garmalee kan of tuulanii fi gosaan dhaadataniidha. Osoo yeroo kanatti lolli banamee silaa Qureeshonni daran diddaa fi of tuuluu guddaa agarsiisu. Silaa namoonni gadoo baafachuuf ajjeechaan isaan keessatti ni babalâ€™ataa ture. Kanarraa kan kaâ€™ee, silaa Islaamni sammuu namootaa keessatti ergaa cimaa taâ€™uu irraa gara fincilaatti jijjirama ture.

3-Ammas, tarii makkaan keessatti waraana irraa dhoowwamuun mana hunda keessatti dirreen waraanaa akka hin adeemsifamne dhoowwufi. Muslimoota kan rakkisuu fi azzabuu hoggantoota Qureeshota qofa osoo hin taâ€™in warris bakka buâ€™ummaa Muslimoota rakkisuu ni fudhatan. Fkn, abbaan ilmi isaa Muslima yoo taâ€™e, isa ni rakkisa. Haala akkana kana keessatti waraana banuu jechuun mana hunda keessatti waraanni fi lolli ni adeemsifamaa jechuudha. Ergasii, Islaamni ni balaalefatama. Inuma yeroo Muslimoonni waraana irraa akka of qusatan ajajamaniyyuu Qureeshonni namoota gara hajjii dhufaniin â€œMuhammad abbaa fi ilma addaan baasaâ€• jechaanii turan. Osoo waraanni abbaa fi ilma jidduutti adeemsifamee hoo dhimmi akkam taâ€™inna laataa?

4-Tarii namoonni Muslimoota rakkisaa turan gara fuunduraatti tawbachuun loltoota Islaamaa taâ€™u. Akka fakkeenyaatti Umar ibn Al-Khaxxaab loltu qofa osoo hin taâ€™in hogganaa cimaa taâ€™ee jira.

5-Yeroo sanitti Muslimoonni lakkofsaan xiqqoo fi jireenyi isaanii Makkaan keessatti kan daangefameedha. Ergaan Islaamaa namoota naannoo sanii fi addunyaa biroo hin dhaqqabne. Osoo Muslimoonni mushrikoota waliin dirree lolaatti seenanii, tarii Muslimoota irraa miidhan guddaan gahuu dandaâ€™a. Yoo Muslimoonni kuni ajjeefaman eenyutu ergaa Islaamaa addunyaatti geessaa? Kanaafu, hanga irree jabeefatanii rakkoo irratti obsuun barbaachisaadha.

Akka yaada keenyaatti sababoonni armaan olii kunniin sababoota muraasaa waraana irraa of qusachuuf barbaachisaniidha. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa leenji sahaabotaa guutuu fi baâ€™aa gara fuunduraatti isaan eeggatuuf isaan qopheessuf waraana irraa akka of qusatan, salaata sirnaan akka salaatanii fi zakaa kennan ajaje. Akkasumas, carraaqqi fi hojiin isaanii nafsee ofiitiif osoo hin taâ€™in Rabbiif jedhanii fi karaa Isaa keessatti akka taâ€™uuf.

Taateen tokko hojii tokko jalqabuun dura barbaachisummaa miidhaa fi buâ€™aa isaa madaalu keessa jiru sahaabota barsiise jira. Taaten kunis: sahaabonni gariin wanta Qureeshonni gabbaran ni arrabsan. Qureeshonnis wallaalummaan Rabbiin subhaanahu arrabsuu jalqaban. Sahaabonni wanta gaarii hojjataa jiru. Garuu miidhaan Qureeshonni Rabbii oltaâ€™aa arrabsuu irraa dhalatu guddaadha. Kanaafu wanta Qureeshonni gabbaran arrabsuu akka hin qabne sahaabonni ni hubatan. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

﴿وَلَا تَسُبُّوا۟ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ فَيَسُبُّوا۟ ٱللَّهَ عَدْوًۢا بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ كَذَٰلِكَ
زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ١٠٨﴾

â€œ**Kanneen [mushrikoonni] Rabbii gaditti gabbaran hin arrabsinaa, daangaa darbuun beekumsa malee Rabbiin arrabsaniiti. Akka kanatti ummata hundaaf hojii isaanii bareechisneef. Ergasii deebiin isaanii gara Gooftaa isaaniiti. Wanta hojjataa turanis isaanitti hima.â€•** Suuratu Al-Anâ€™aam 6:108

Kana jechuun sanama, taabota fi wanta biroo mushrikoonni Rabbii gaditti gabbaran hin arrabsinaa. Mushrikoonnis gadoo bahuuf jecha, Rabbii hanqinna hundarraa qulqulluu taâ€™e daangaa darbuun beekumsa malee arrabsu.

Haala kanaan qajeelfama buâ€™uuraa kana sahaabonni baratan: *hojiin sirriin gara miidhaa guddaatti kan geessu yoo taâ€™e, hojii sirrii san ni dhiisan, hin hojjatan*. Hayyoonni Islaamaas buâ€™uurri kuni yeroo hundaaf kan turuudha jedhu. Kaafironni jaboo fi mootummaa Islaama jalatti kan hin bullee yoo taâ€™an, wanta isaan gabbaran yoo arrabsan isaaniis Islaama ykn Rabbiin ykn Nabiyyii ni arrabsan jedhamee yoo sodaatame, wanta isaan gabbaran ykn amanti isaanii arrabsuun Muslimaaf hin hayyamamu. Muslimni gochoota armaan oli keessaa tokko yoo hojjate namoota biroos baditti kakaasu taâ€™a waan taâ€™eef.

Namni marsaa Makkaa waggaa kudha sadiif turee yommuu itti xinxalluu marsaa leenjii, qopheessu fi amantii sirrii qalbii keessatti hidda qabsiisu akka taâ€™e ni arga. Akkasumas, amanti dhugaa kana qalbii

namootaa keessatti hidda qabsiisuuf jarjaru akka hin qabne ni hubata. Amantiin sirriin erga gadi dhaabanii booda hordoffii, eeggumsaa fi itti fufiinsa barbaachisa. Dhimma guddaa kana keessatti jarjaruu fi gugachuun firii barbaadamu hin buusu.

Harâ€™as Muslimoonni barnoota armaan olii kana barachuu qabu: shirkii, kufrii fi wallaalummaa buqqisanii balleessuuf leenjii fi obsa guddaa barbaachisa. Nabiyyiin (SAW) sahaabonni nafsee ofii akka tooâ€™atanii fi obsaan of faayan ajajaa turan. Hariiroo Rabbiin waliin qaban akka jabeessanii fi ibaadadhaan gara Isaatti dhiyaachu akka qaban isaan qajeelchaa turan.

Nuufis barnoota akka taâ€™uuf, leenjii Nabiyyii fi sahaabotaaf godhamee keessaa mee muraasa isaa Qurâ€™aana irraa haa ilaallu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa jalqaba suuratu al-Muzzammil keessatti Nabiyyiin halkan akka salaataan dhaabbatu ajajee:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمُزَّمِّلُ ١ قُمِ ٱلَّيۡلَ إِلَّا قَلِيلٗا ٢ نِّصۡفَهُۥٓ أَوِ ٱنقُصۡ مِنۡهُ
قَلِيلًا ٣ أَوۡ زِدۡ عَلَيۡهِ وَرَتِّلِ ٱلۡقُرۡءَانَ تَرۡتِيلًا ٤﴾

â€œ**Yaa kan [uffataan] of maree! Xiqqoo malee halkan [salaataaf] dhaabbadhu. Walakkaa isaa yookiin xiqqoo isarraa hirâ€™isi. Yookiin isarratti dabali. Qurâ€™aanas suuta dubbisi**.â€• Suuratu Al-Muzzammil 73:1-4

Boqonnaan suuratu Muzzamil tuni sahaabota barbaachisummaa halkan salaataan dhaabbachuu, yeroo hundaa Rabbii oltaâ€™aa yaadachuu, dhimmoota hunda keessatti Isarratti hirkachu, obsuu fi araarama Isa kadhachuutti isaan qajeelchite jirti. Dhugumatti halkan walakkaa ykn gara dhumaatti salaataaf dhaabbachuun buâ€™aa hangana hin jedhamne qaba. Rakkoo fi qormaanni jireenyaa namaaf akka salphatu taasisa. In sha Allah guyyaa tokko suuratu al-Furqaan keessatti waaâ€™ee ibaadu Rahmaan yommuu ilaallu faayda salaata halkanii kaasu dandeenya.

Wanti biraa Nabiyyii fi sahaabotaaf jabeenya taâ€™e Qurâ€™aana. Yeroo Makkaa keessatti aayanni Qurâ€™aanaa buâ€™an sahaabotaaf bohartii guddaa taâ€™anii jiru. Buâ€™aa kana tuqaa lama jalatti guduunfuun ni dandaâ€™ama:
1ffaaâ€" Keeyyattoonni Qurâ€™aanaa Nabiyyiin (SAW) akka sahaabotatti xiyyeefannoo kennuu fi isaan irraa hin garagallee ajajuu.
2ffaaâ€" Seenaa ummatoota darbanii isaaniif odeessun isaan booharsu. Akkuma isaan rakkifaman ummanni darbaniis harka kaafirotaa keessatti rakkifamaa akka turan isaaniif ibse. Kuni sahaabotaaf fakkeenya taâ€™a. Yaada akkana jedhu isaaniif dabarsa, â€œKaraa Rabbii keessatti isin qofa osoo hin taâ€™in ummanni isiniin duraas baayâ€™ee rakkifamanii jiru. Garuu rakkoo kana hunda obsaan dabarsan. Kanaafu, isiniis isaanitti hidhachuun obsaa.â€• Ammas, Qurâ€™aanni hojii garii sahaabota faarsuu fi mindaa guddaa isaaniif waadaa galuun ijjannoo fi kakkaâ€™uumsa isaanii cimse. Gama biraatin kaafirotaaf adabbii guddaan akeekachisa. Kuni hundi warroota amananiif bohaarti taâ€™a.

Kitaabban wabii:

[1] Ilaali As-Siirah An-Nabawiyyah As-Sahiihah (1/158)
As-Siiratu Nabawiyyatiâ€“fuula162-163, Alii Muhammad Sallaabi, Noble Life of The Prophet [English] 1/416-418

Date Created
October 23, 2019
Author
admin